

ПАНАЙОТЪ ХИТОВЪ

Свободата — най-ценното благо за единъ народъ — се извоюва и пази съ свети жертви, и тоя, който се принася въ саможертва за нея, заслужава вѣчна признателность

Неволята, въ която изпадна българскиятъ народъ презъ епохата на турското робство, създаде една особена проява въ политическия животъ на българитѣ, известна подъ името хайдутство. Последното бѣ реакция срещу грабежитѣ и жестокоститѣ на поробителитѣ и се появи като отплата заради поругана честь и имотъ. Османлиитѣ сж гледали на народа ни като на безправна рая и сж вършили надъ него безъ брой безчинства, отъ които се е възмущавала и най-закоравѣлата човѣшка съвестъ. Отмъщението прочее било подбудителната причина, която карала хайдутина да напустне семейното огнище и да стане смъртенъ врагъ на вѣковнитѣ потисници. Сжщевременно той се явявалъ закрильникъ на беззащитнитѣ българи-християни, като се отзовавалъ тамъ, гдето турцитѣ безнаказано вилнѣвели. Страхътъ отъ отмъщение държалъ въ тревога азиатскитѣ деспоти и обуздавалъ тѣхния животински инстинктъ на насилие и произволъ. Хайдутинътъ никога не ходѣлъ самъ. Дружината му се състояла обикновено отъ 30 до 50 решителни и отчаени момци, които избирали изъ своята срѣда най-храбрия и най-способния за воевода. Имали и знаменосецъ, който носѣлъ знамето и билъ назначаванъ отъ воеводата. Всички давали клетва, че ще бждатъ вѣрни, че ще се подчиняватъ на воеводата си и на народа си. Облѣклото имъ било хубаво, обшито съ гайтани и сърма. Оржжието имъ се състояло отъ дълга пушка „бойлия“, „чифте“ пищови на поясъ, дълъгъ ятаганъ и остра сабя „френгия“.

Хайдушката дружина се движела изъ горитѣ и планинитѣ, завардвала проходите и била страшилище за враговетѣ на народа. Хайдутитѣ скитали изъ балканитѣ лѣтно време. Щомъ опадвали листата на гората,